

INFORMACJA O SZCZEPIENIACH

DLA OPIEKUNÓW I LEKARZY SPRAWUJĄCYCH OPIEKĘ NAD DZIECKIEM Z CHOROBY NOWOTWOROWĄ

Dzieci po leczeniu choroby nowotworowej

Bardzo ważnym elementem opieki nad dzieckiem z chorobą nowotworową jest ochrona przed infekcjami. Szczepienia pozostają najskuteczniejszą metodą profilaktyki chorób zakaźnych. Realizowany w Polsce Program Szczepień Ochronnych (PSO) zapobiega takim chorobom, jak wirusowe zapalenie wątroby typu B, krztusiec, błonica, tężec, polio, odra, świnka, różyczka. Jego pełna realizacja jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom. **Dzieci po leczeniu onkologicznym mają zwiększone ryzyko nie tylko zakażeń wirusowych, ale także bakteryjnych, szczególnie bakteriami otoczkowymi, stąd należy pamiętać również o szczepieniach przeciwko *Haemophilus influenzae* (szczepienie obowiązkowe), *Streptococcus pneumoniae* i *Neisseria meningitidis*.** Mając na uwadze ochronę przed infekcjami, oprócz obowiązkowych szczepień bezpłatnych, zalecane jest wykonanie szczepień dodatkowych.

● **GRYPA** jest w Polsce najczęstszą chorobą zakaźną. W większości przypadków ma przebieg samoograniczający, jest leczona ambulatoryjnie, ale w przypadku osób z obniżoną odpornością może mieć ciężki, zagrażający życiu przebieg. Rozpoznanie grypy stawiane jest głównie na podstawie objawów klinicznych, tylko w nielicznych przypadkach zalecane są testy identyfikujące wirusa. Szczepienia przeciwko grypie są rekomendowaną formą profilaktyki. Celem szczepień jest nie tylko uniknięcie zachorowania, ale także ograniczenie liczby zachorowań w populacji oraz powikłań związanych z zachorowaniem na grype. Szczepienia chronią osoby z tzw. grup ryzyka o ciężkim przebiegu grypy. Odporność po szczepieniu u zdrowych osób trwa od 6 do 12 miesięcy. Przeciwciała zaczynają powstawać po tygodniu od szczepienia, osiągając maksymalny poziom pomiędzy 2 a 4 tygodniem po szczepieniu. Wszystkim dzieciom powyżej 6 miesiąca życia należy zalecić szczepienie przeciwko grypie. Dzieciom w wieku od 6 miesięcy do 9 roku życia, które dotychczas nie były szczepione przeciwko grypie, należy podać 2 dawki szczepionki, w odstępie 4 tygodni. Szczepienie przeciwko grypie z przyczyn epidemiologicznych może być podawane już 3 miesiące po chemioterapii.

● **OSPA WIETRZNA** to częsta choroba wirusowa wieku dziecięcego. U większości osób ma dość łagodny przebieg, bez pozostawienia trwałych następstw, ale u osób z obniżoną odpornością ospa wietrzna jest poważną chorobą, mogącą stanowić zagrożenie dla życia pacjenta. Również reaktywacja ospy wietrznej pod postacią półpaśca, może być poważnym problemem, szczególnie u pacjentów hospitalizowanych. Szczepienia przeciwko ospie wietrznej pozwalają uniknąć zachorowania. W przypadku dzieci po 12 miesiącu życia, które nie chorowały i nie były szczepione przeciwko ospie wietrznej, 6 miesięcy po zakończeniu chemioterapii należy podać 2 dawki szczepionki w odstępie 6 tygodni. Warunkiem podania szczepionki jest uzyskanie pełnej remisji choroby onkologicznej. W przypadku dzieci, które przed zachorowaniem otrzymały jedną dawkę szczepionki, należy podać drugą dawkę 6 miesięcy po zakończeniu chemioterapii. Szczepienia przeciwko ospie wietrznej jedynie dla dzieci z chorobami onkologicznymi w wieku do 12 lat realizowane są bezpłatnie w ramach PSO. W pozostałych przypadkach nie są finansowane przez Ministerstwo Zdrowia.

● ***Haemophilus influenzae***. Według PSO szczepienie przeciwko zakażeniom wywołanym przez *Haemophilus influenzae* jest u dzieci szczepieniem obowiązkowym. Sposób prowadzenia szczepienia należy ustalić indywidualnie, zależnie od wieku dziecka i jego poprzedniej historii szczepień.

● ***Streptococcus pneumoniae (pneumokoki)***. Według PSO szczepionka przeciwko zakażeniom wywołanym przez pneumokoki jest zalecana (refundowana) u dzieci z chorobami nowotworowymi i po przeszczepieniu komórek hematopoetycznych lub narządów tylko do 5 roku życia. Sposób prowadzenia szczepienia należy ustalić indywidualnie, zależnie od wieku dziecka i jego poprzedniej historii szczepień.

● ***Neisseria meningitidis (meningokoki)***. Według PSO szczepienia przeciwko zakażeniom wywołanym przez meningokoki dla wszystkich dzieci, w tym z grup ryzyka są szczepieniami nierefundowanymi. W Polsce dostępne są szczepionki przeciwko serogrupie C, serogrupie B i serogrupom A, C, W-135, Y łącznie. Sposób prowadzenia szczepienia należy ustalić indywidualnie, zależnie od wieku dziecka i jego poprzedniej historii szczepień.

● **Wirus brodawczaka ludzkiego (HPV; Human Papilloma Virus)**. U dziewczynek w wieku powyżej 9 lat w okresie 6 miesięcy od zakończenia leczenia onkologicznego, szczepienie przeciwko zakażeniom wywołanym przez HPV można realizować jak w populacji ogólnej, zgodnie ze wskazaniami producenta szczepionki.

Osoby z otoczenia dzieci leczonych z powodu choroby nowotworowej

GRYPA

Wszystkie osoby z otoczenia pacjentów, zwłaszcza tych w immunosupresji leczonych onkologicznie, w tym dzieci w wieku powyżej 6 miesięcy należy corocznie szczepić przeciwko grypie.

KRZTUSIEC

Dorośli osoby z otoczenia pacjentów, zwłaszcza w immunosupresji leczonych onkologicznie powinny otrzymać dawkę przypominającą szczepienia przeciwko krztuścowi (dTap). Dawka szczepienia może być podana niezależnie od czasu, jaki upłynął od poprzedniego szczepienia przeciwko tężcowi i/lub błonicy.

OSPA WIETRZNA

Osobom z otoczenia pacjentów, zwłaszcza tych w immunosupresji leczonych onkologicznie, w tym dzieciom powyżej 9 miesięcy, które nie chorowały na ospę wietrzną należy podać dwie dawki szczepionki w odstępie co najmniej 6 tygodni. Szczepienia przeciwko ospie wietrznej u dzieci z otoczenia pacjentów leczonych onkologicznie, do 12 roku życia są wykonywane bezpłatnie w ramach PSO. Pacjenci w immunosupresji leczeni onkologicznie powinni unikać bezpośredniego kontaktu z osobami, u których wystąpiła wysypka poszczepienna.

RODZEŃSTWO PACJENTÓW

Rodzeństwo pacjentów leczonych onkologicznie powinno mieć wykonane wszystkie szczepienia obowiązkowe oraz zalecane zgodnie z PSO.

DAWCY HEMATOPOETYCZNYCH KOMÓREK MACIERZYSTYCH

W przypadku tych osób szczepienia należy realizować zgodnie z PSO. Z przyczyn etycznych nie należy podawać szczepień mając na celu dobro biorcy. Szczepionek żywych nie należy podawać w okresie 4 tygodni przed pobraniem komórek macierzystych.

Podsumowanie

- Jeżeli to możliwe, u dzieci z chorobami nowotworowymi zalecana jest realizacja Programu Szczepień Ochronnych.
- W przypadku wystąpienia opóźnień lub przeciwwskazań do niektórych szczepień - należy opracować indywidualny kalendarz szczepień.
- Nie należy zwlekać z rozpoczęciem szczepień.
- Należy dążyć do przeprowadzenia szczepień zalecanych, w tym przeciwko pneumokokom, meningokokom, ospie wietrznej oraz zakażeniom wywołanym przez wirusa brodawczaka ludzkiego.
- Najlepszą ochroną dla dziecka leczonego onkologicznie jest szczepienie osób z otoczenia (rodzice, rodzeństwo, dziadkowie, personel medyczny) przeciwko grypie (coroczne szczepienia), krztuścowi i ospie wietrznej.